

Željeznička tehnička škola Moravice

Školska 2a

51325 Moravice

**PRAVILNIK O SIGURNOJ I ODGOVORNOJ UPOTREBI
INFORMACIJSKO – KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE
ŽELJEZNIČKE TEHNIČKE ŠKOLE MORAVICE**

Moravice, 2018. godine

Na temelju članka 118. st. 2. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08., 86/09., 92/10., 105/10., 90/11., 5/12., 16/12., 86/12., 126/12., 94/13., 152/14., 7/17.) i članka 58. Statuta Željezničke tehničke škole Moravice, Školski odbor na sjednici održanoj 24.4.2018. g., na prijedlog ravnatelja donosi

PRAVILNIK O SIGURNOJ I ODGOVORNOJ UPOTREBI INFORMACIJSKO– KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE ŽELJEZNIČKE TEHNIČKE ŠKOLE MORAVICE

1. Uvod

Svrha ovog Pravilnika je jasno i nedvosmisleno određivanje načina prihvatljivog i dopuštenog korištenja IKT resursa škole kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje IKT-a u nastavnom procesu, ali i u ostalim procesima gdje se koristi IKT.

Ovaj Pravilnik vrijedi za sve djelatnike škole, učenike i sve osobe koje se iz drugih razloga i dužnosti pojave u prostorima škole.

U školi postoji IKT infrastruktura u vlasništvu škole i infrastruktura CARNetove mreže postavljena u sklopu pilot projekta e-Škole.

Učenici se moraju pridržavati uputa koje im mogu dati nastavnici, a kojima je cilj unapređenje sigurnosti školske informatičke opreme i mreže.

Svi školski djelatnici moraju se pridržavati uputa koje im može dati školski administrator sustava ili neka druga ovlaštena osoba radi unapređenja sigurnosti školske informatičke opreme i mreže.

2. Osnovne sigurnosne odredbe

IKT oprema u školi podrazumijeva:

- računala sa svim perifernim uređajima,
- mrežnu opremu,
- prezentacijsku opremu.

Korisnici IKT infrastrukture su djelatnici škole, učenici te osobe koje se iz drugih razloga i dužnosti pojave u školi.

Svi korisnici IKT opreme dužni su je čuvati i koristiti pažljivo.

U školi se koristi aplikacije e-Dnevnik, e-Matica, računovodstveni program i knjižničarski program Zaki koji sadrže osobne podatke djelatnika i/ili učenika.

Djelatnicima škole strogo je zabranjeno davati učenicima vlastite zaporke i digitalne identitete. To se odnosi na pristup školskim računalima, e-Matici, e-Dnevniku, računovodstvenim programima, knjižničarskim programima i ostalim informacijskim sustavima ili mrežnim aplikacijama koje sadrže osobne podatke djelatnika i/ili učenika.

Tuđi osobni podaci mogu se koristiti isključivo uz prethodno odobrenje.

Svi djelatnici škole moraju potpisati izjavu o tajnosti podataka te se moraju pridržavati etičkih načela pri korištenju IKT-a.

Svaki zaposlenik posjeduje službenu e-mail adresu. Preporuka je da se koristi isključivo službena adresa, posebice u komunikaciji s nadležnim tijelima i drugim institucijama iz sustava znanosti i obrazovanja.

Na računalima se koriste besplatne verzije antivirusa (Windows Defender, Avast...), uključen je vatrozid, te automatsko ažuriranje operativnog sustava i aplikacija.

Sigurnosno kopiranje podataka izvode djelatnici individualno pomoću vanjskih memorija ili putem internet servisa.

Ove mjere se provode sa ciljem smanjenja ranjivosti računalnog sustava, a u slučaju ozbiljnijih incidenata oni se prijavljuju CARNnetovom CERT-u preko obrasca na mrežnoj stranici www.cert.hr.

U ozbiljnije incidente spadaju:

- spam,
- hoax,
- phishing,
- malware,
- ostale vrste napada ili zlouporaba.

Korisnicima je najstrože zabranjeno izvođenje radnji koje spadaju u incidente, ali isto tako zabranjeno je i izvoditi radnje koje bi olakšale pojavu incidenata.

Kršenje navedenih pravila sankcionira se na sljedeći način:

- materijalna nadoknada štete za uništavanje IKT opreme i/ili disciplinska kazna
- disciplinska kazna za odavanje i zluporabu tuđih osobnih podataka
- disciplinska i materijalna kazna ako je prouzrokovana materijalna šteta zbog odgovornosti za pojavu incidenata u računalnim mrežama.

3. Školska IKT oprema i održavanje

U školi postoje dva sustava računalnih mreža:

- 1) Žičana LAN mreža razvedena je od komunikacijskog ormara u učionici broj 11. Mreža je razvedena tako da je dostupna u svim prostorijama škole. Mreža ima i Wi – Fi odašiljač te je moguće bežično spajanje na nju. Ova mreža je u vlasništvu i nadležnosti škole, a na internet je spojena preko CARNeta.
- 2) Wi – Fi mreža sa komunikacijskim ormarom u prostoriji broj 5 i odašiljačima postavljenima u svim učionicama i ostalim prostorijama. Spajanje na mrežu moguće je u svim prostorijama škole. Ova mreža je u vlasništvu i nadležnosti CARNeta. Učenicima je omogućeno spajanje na ovu mrežu preko AAI@EduHr računa, a nastavnicima preko posebne zaporke za nastavnike. Nastavnicima je zabranjeno otkrivanje zaporke za nastavnike učenicima.

Mrežnu opremu i ostalu IKT opremu u vlasništvu škole održava škola, odnosno zaposlenici zaduženi za to i firma sa kojom škola ima ugovor o održavanju.

IKT opremu u vlasništvu CARNeta održava CARNet.

Na računalima u školi koristi se operacijski sustav Windows (verzije Windows 7 i Windows 10).

Od korisničkih programa na svim računalima koristi se MS Office paket. Nadzor licenciranja vrši administrator resursa kojemu su dostupni ključevi za aktivaciju. U pojedinim kabinetima i laboratorijima koriste se i drugi programi koji su besplatni, imaju besplatnu verziju za edukacijske svrhe ili škola posjeduje licencu za njih. Učenici također smiju instalirati ovakve programe na školska računala ako im to dozvoli nastavnik koji je za to odgovoran.

Zabranjena je instalacija svih drugih programa koji ne spadaju u kategoriju gore navedenih i ne služe u edukacijske svrhe.

Odgovornost za instalaciju i održavanje programa imaju nastavnici koji su zaduženi za održavanje pojedinih kabineta i laboratorija.

Kršenje navedenih pravila sankcionira se disciplinskim kaznama u ovisnosti o tome kolika i kakva je šteta nanesena školi i/ili ostalim institucijama nadležnim za obrazovanje.

4. Reguliranje pristupa IKT opremi

Pristup računalnim mrežama koje postoje unutar škole imaju nastavnici i ostali djelatnici škole, učenici, te po potrebi osobe koje se iz drugih razloga i dužnosti pojave u školi. Mreža je zaštićena WPA2 enkripcijom, a uvjeti spajanja navedeni su u prethodnom poglavlju.

Učenici imaju pristup računalima namijenjenima za učenike u učionicama, laboratorijima i kabinetima gdje se izvodi nastava, ali samo za vrijeme nastave u pojedinoj prostoriji.

Učenicima je zabranjen pristup računalima u ostalim prostorijama škole, kao i nastavničkim računalima u prostorijama gdje se izvodi nastava.

Nastavnici i stručno osoblje imaju pristup svim računalima u prostorijama u kojima održavaju nastavu, računalima u svojim kabinetima, računalima u zbornici, te računalima za čije su održavanje zaduženi i odgovorni.

Tehničko osoblje ima pristup računalima u zbornici.

Ostale osobe koje se iz drugih razloga i dužnosti pojave u školi imaju pristup onoj opremi za koju od ravnatelja škole dobiju odobrenje ovisno o razlozima dolaska u školu (razna predavanja i sl.).

Za opremu u informatičkim učionicama odgovorni su nastavnici voditelji tih učionica. Oni mogu definirati dodatne propise za korištenje opreme u informatičkim učionicama kojih su se učenici dužni pridržavati.

Na računalima u vlasništvu CARNeta postavljene su zaporke na administratorski račun, kao i na računalima u tajništvu i računovodstvu. Preporučuje se i postavljanje zaporki na ostala računala koja koriste samo nastavnici.

Preporuka je da zaporke koje se koriste ne budu kraće od 10 znakova, te da imaju kombinaciju malih i velikih slova, brojki i ostalih znakova. Također se preporučuje redovita promjena zaporki svakih 15 dana. Ove preporuke odnose se na sve zaporke, a ne samo one postavljene na računalima.

Školska mreža spojena je na CARNetovu mrežu. Odlukom Ministarstva znanosti i obrazovanja sve osnovne i srednje škole spojene na CARNetovu mrežu automatski su uključene i u sustav filtriranja nepoćudnih sadržaja. Odlukom Ministarstva znanosti i obrazovanja onemogućava se prikazivanje 14 kategorija stranica na računalima u školama.

Učenici su obavezni prihvatiti filtriranje sadržaja kao sigurnosnu mjeru.

Zabranjeno je zaobilaznje i pokušavanje zaobilaznja filtriranja, kao i svih drugih sigurnosnih postavki računalne opreme. Kršenje ovog pravila disciplinski je kažnjivo.

Nadzor mrežnog prometa obavlja CARNet i obavještava školu u eventualnim nedozvoljenim radnjama na računalima u školskoj mreži.

5. Sigurnost korisnika

Da bi se držao korak s trendovima u korištenju IKT-a, kao i nadolazećim prijetnjama računalnoj opremi, potrebna je stalna edukacija učenika i cijelog školskog kolektiva. Svi korisnici IKT opreme moraju biti svjesni mogućih opasnosti za vlastite podatke i računalnu opremu, te s tim u skladu, odgovorno i savjesno koristiti IKT.

Svi zaposlenici i učenici posjeduju AAI@Edu.Hr račun. Zaporka računa je tajna, a korisnici su je dužni čuvati. Zabranjeno je ustupanje zaporke bilo kojoj drugoj osobi. Zaposlenici imaju AAI@Edu.Hr račun za vrijeme radnog odnosa u školi, a nakon prestanka radnog odnosa u školi taj račun se ukida.

Učenici imaju AAI@Edu.Hr račun za vrijeme školovanja, a kada im prestane učenički status tada im se ukida i ovaj korisnički račun.

6. Prihvatljivo i odgovorno korištenje IKT-a

6.1. Ponašanje na internetu

Svaki pojedinac odgovoran je za svoje ponašanje u virtualnom svijetu te se prema drugim korisnicima mora ponašati pristojno, ne vrijeđati ih niti objavljivati neprimjerene sadržaje. Stoga je nužno da svaki pojedinac koji se susreće s internetom najprije upozna osnovna pravila ponašanja na internetu. Takva pravila ponašanja nazivaju se i „internetskim bontonom“. Postoji općeprihvaćeni skup pravila ponašanja i komunikacije na internetu, a to je „Netiquette“. Ovaj skup pravila izvješten je na oglasnoj ploči u školi i u informatičkoj učionici, a svi učenici upoznaju ova pravila i na predmetu informatika/računalstvo u prvoj godini obrazovanja u našoj školi, te putem raznih dodatnih predavanja u organizaciji škole i ostalih institucija nadležnih za obrazovanje.

Osim poštivanja Pravila lijepog ponašanja važno je pridržavati se i preporuka za sigurno ponašanja na internetu.

Preporuke za sigurno ponašanje su sljedeće:

- čuvajte korisničke zaporke u tajnosti,
- nikada ne otkrivajte osobne podatke na internetu,
- ne odgovarajte na zlonamjerne i prijeteće poruke, već o njima obavijestite nastavnike ili stručno osoblje škole,
- ukoliko ste upoznati da je netko zlostavljan preko interneta nemojte to prikrivati već o tome obavijestite odrasle,
- neka vam Facebook profil bude skriven od osoba koja vam nisu „prijatelji“, ne prihvaćajte za „prijatelje“ ljude koje ne poznajete dobro ili ih uopće ne poznajete
- budite oprezni prilikom izbora fotografija koje objavljujete na društvenim mrežama, imajte na umu da vaše fotografije mogu doći u posjed velikog broja ljudi
- provjerite postoji li neka mrežna stranica koja sadrži informacije o vama tako da upišete svoje ime i prezime u internet tražilicu,
- prilikom korištenja računa koji su zaštićeni zaporkom po završetku korištenja obavezno se odjavite,
- ukoliko naidete na račun koji nije odjavljen, upozorite nastavnika na to i izvršite odjavu sa računa.

Čitanje tuđe pošte, otkrivanje i korištenje tuđih podataka i korištenje tuđeg računa disciplinski je kažnjivo.

6.2. Autorsko pravo

Tuđe radove objavljene na internetu ne smije se neovlašteno preuzimati i predstavljati kao svoje. Korištenje tuđih materijala s interneta mora biti citirano, obavezno navodeći autora korištenih materijala te izvor informacije (poveznica i datum preuzimanja). Preporučuje se svim korisnicima koji izrađuju vlastite materijale da ih potpisuju koristeći neku licencu. Najčešće korištena je Creative Commons licenca i ona je pravovaljana u čitavom svijetu. Licenca omogućuje autorima materijala da zadrže autorska prava, a drugima dozvoljavaju da koriste materijal u one svrhe koje su autori odobrili.

Računalni programi su također zaštićeni autorskim pravom kao i jezična djela. Dakle, zabranjeno je umnožavanje i uporaba programa bez odobrenja vlasnika. U skladu s time, na računala u školi smiju se instalirati programi koji su besplatni, imaju besplatnu verziju za edukacijske svrhe ili škola posjeduje licencu za njih.

Kod mrežnog mjesta je također moguće zaštititi objavljeni sadržaj. Moguće je zaštititi i elemente koji se odnose na samo mrežno mjesto i djelo su dizajnera.

6.3. Dijeljenje datoteka

Zabranjeno je i kažnjivo nelegalno dijeljenje datoteka.

Nelegalno dijeljenje datoteka je kopiranje ili preuzimanje materijala koji je zaštićen autorskim pravom. Primjeri takvih datoteka koji se najčešće nelegalno dijele jesu glazba, videozapisi, knjige u digitalnom obliku, razni programi...

Postoje online servisi (npr. Pirate Bay) koji omogućuju preuzimanje datoteka na nelegalan način. Klijenti (npr. Torrent) omogućuju dijeljenje sadržaja između računala pa se tako često dijele i nelegalno nabavljeni sadržaji koji su zaštićeni autorskim pravima. Samo korištenje Torrenta nije nelegalno i nije kažnjivo. Preko Torrenta se mogu preuzimati i dijeliti programi otvorenog koda koji se smiju kopirati i dijeliti.

Međutim, preko Torrenta se mogu dijeliti i preuzimati i sadržaji koji su zaštićeni autorskim pravima. U tom slučaju se krši zakon i ovaj Pravilnik.

Ako korisnik nije siguran da li preuzimanjem i dijeljenjem određenog sadržaja krši autorska prava, preporuka je da uopće ne izvodi takve radnje jer će biti odgovoran za svoje postupke.

Postoje i mrežni servisi koji omogućuju registraciju korisnika uz određenu mjesečnu pretplatu te nude preuzimanje velike količine sadržaja koji je zaštićen autorskim pravom. To je također nelegalno.

Kršenje ovih pravila disciplinski je kažnjivo, a napominjemo da je pitanje autorskih prava regulirano i Zakonom koji propisuje kazne za njegovo kršenje.

6.4. Internetsko nasilje

Internetsko nasilje je namjerno i opetovano nanošenje štete korištenjem računala, mobitela i drugih elektroničkih uređaja.

Oblici takvog nasilja su:

- nastavljanje slanja e-pošte usprkos tome što netko više ne želi komunicirati sa pošiljateljem
- slanje uznemirujućih poruka mobitelom ili nekim od raznih internet servisa kao što su Skype, Facebook, e-mail, chat...
- otkrivanje osobnih podataka žrtve na internetu
- objavljivanje neistina o žrtvi na internetu
- postavljanje internetske ankete o žrtvi
- slanje virusa na e-mail ili mobitel
- krađa i promjena tuđe lozinke na nekom od internet servisa te korištenje tuđeg korisničkog računa
- lažno predstavljanje tuđim imenom ili nadimkom

Svi oblici nasilničkog ponašanja su nedopušteni i sve osobe za koje se utvrdi da provode takve aktivnosti disciplinski će odgovarati.

Potrebno je podučiti učenike, nastavnike i roditelje o mogućim oblicima internetskog nasilja i kako ga prepoznati. To se treba učiniti putem raznih predavanja, edukacija, webinar, radionica, individualnih usavršavanja, satova razrednika, roditeljskih sastanaka, nastavnih predmeta u kojima se koristi tehnologija i sl.

Potrebno je istaknuti prihvatljiva pravila ponašanja na vidnim mjestima u školi i razviti nultu stopu tolerancije na internetsko nasilje.

Internetsko nasilje je neprihvatljivo kao i svi drugi oblici nasilja te je disciplinski kažnjivo.

6.5. Korištenje mobilnih telefona

Zaposlenici škole i učenici smiju koristiti mobitele unutar škole. Učenici smiju koristiti mobitele za vrijeme nastavnog sata samo ako im to dozvoli nastavnik.

Svi korisnici unutar škole imaju pristup bežičnoj mreži i dok se nalaze u školi dužni su se pridržavati pravila navedenih u ovom Pravilniku (korištenje mreže, zaštita osobnih podataka, izbjegavanje štetnih sadržaja, autorska prava ...).

7. Prijelazne i završne odredbe

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave na oglasnoj ploči Škole.

KLASA: 003-05/18-01/01

URBROJ: 2193-06-01-18-1

Moravice, 24.4.2018.

**Predsjednik Školskog odbora
Damir Grgurić, nastavnik praktične nastave**

Ovaj Pravilnik o sigurnoj i odgovornoj upotrebi informacijsko – komunikacijske tehnologije Željezničke tehničke škole Moravice objavljen je na oglasnoj ploči Škole dana 25.4.2018.g. i stupa na snagu dana 3.5.2018. godine.

**Ravnatelj
Borivoj Dokmanović, dipl. ing.**